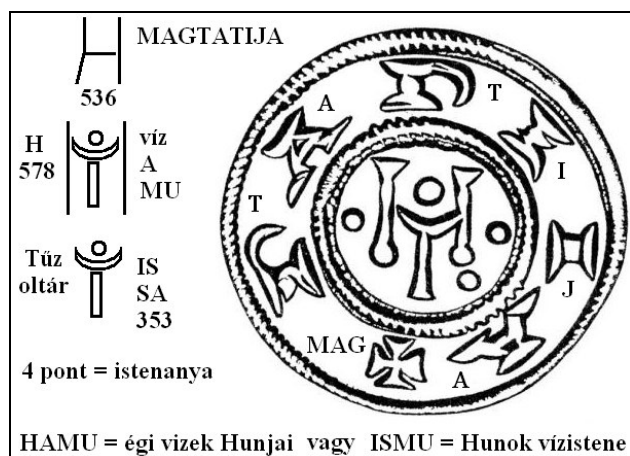

Kovács Ágota
ATTILA ALAKJA MONDÁKBAN

Az Orion csillagképet ábrázoló Nimród embléma
 12. században az ezüst dénárok verete

Felirat: MAGTATIJA KARASU KIRÁLYA HAMU, ISA

Keleten, ahol a Meotisz mocsarai fölött egykoron is felkelt a nap, a szarvas agancsai között, élt egy rendkívüli nép: a hunok.

Eredetükről a mai napig viták zajlanak. Azonosak-e a hiung-nu néven egykor élt törzsekkel, akikkel a kínai birodalom a Kr.e. 4. sz. körüli időkben küzdött? Miben rejlett a hunok ereje, győzelmeik titka? Ki volt Attila? Mit hagytak hátra nekünk, mai magyaroknak? Kérdések sokaságát veti fel az emberben a sok forrás különbözősége, a kutatók ellentmondásos véleménye.

Egy azonban biztos a számunkra: őseink tudása mindenkinben létezik, csak felszínre kell hozni! Tudtak valamit a hunok, ősnépeink, ami miatt legendák egész szövevénye vette őket körül.

A Római Birodalomban már a 395-ös polgárháborút megelőzően rettegett történeteket zengtek róluk. A 370-es években a Volgától keletre lévő, majd a Kaukázuson túl tanyázó hunok ősi életmódjának és tudásának híre megelőzte megjelenésüket. Az ismeretlen nép hirtelen felbukkanása, életmódjuk, összetartásuk, hadi technikájuk félelmet keltett a környező népekben. E félelem pedig mondák formájában kelt útra. Lehetséges, hogy a hunok maguk is tudatában voltak annak, hogy legendák születnek róluk. Sőt, ezt „előnyükre” fel is használhatták. A kitűnő lovas íjászok harc köz-

beni pillanatai közé tartozik az is, amikor túl kell lépniük a halálfélelmen. A legendákat szövögető ellenfelet pedig valahol félelemmel kellett hogy eltöltse az a hit (jogos hit), amit a hunokkal szemben táplált. Valójában ez már a lelki hadviselés fogalmai közé tartozik.

Természetesen ezek a mondák valóságtartalommal bírnak. A hunok természettel való szoros együttélésük során az íjkészítést tökéletesre fejlesztették. Ehhez társult még, hogy kitűnő lovasok is voltak. Forgósélként támadtak ellenségükre, és több ezer nyilat tudtak kilőni néhány perc alatt. Nem véletlen, hogy máig fennmaradt a „Magyarok nyilaitól ments meg uram minket” felkiáltás. Pontosan véghezvitt támadási stratégiáik nem lettek volna sikeresek, ha nem lett volna köztük szoros összetartozás.

A Római Birodalmat elsőként azok a népek kezdték el bomlasztani, akiket a hunok toltak maguk előtt (vizigótok, alánok, burgundok). A kettészakadt Birodalom nyugati részén pedig egyetlen nép sem tudott önálló maradni, hanem beolvadt a hunok kötelékébe. 425 után Aetius például a hunok segítségével vetette vissza a galliát támadó vizigótokat. 437-ben pedig a burgundokat, szintén hun segítséggel. A hun támadások ezen emlékéiről szól a *Niebelung-ének*. Így a hunok elfoglalták a Bécsi-medencét, és a Dunántúlt.

A Birodalom keleti részét pedig rendszeres támadások érték, elsőként 440 körül Ruga vezetésével, akit halála után Bleda és Attila követ. Egészen addig, amíg 445-ben Attila a tiszántúli birodalom, és ezzel a hunok uralkodója lesz egy személyben. 452-ben pedig Attila szövetséges hadakkal Észak-Itáliára támad, majd lezajlik Aquileia ostroma. Ravennába azonban nem jut el. Mégis érdekes megemlíteni, a Ravennai-mondakör néhány elemét. A jelentős hadi események eredményeként számos monda alakult ki. Ezeknek a mondáknak a szövevényéből emelkedik ki Attila alakja.

A kialakult mondakörökhöz nagyban hozzájárult néhány silány fordítást létrehozó író, mint

például *Ammianus Marcellinus*, vagy a gót *Jordanes püspök*, aki szintén megvető módon tudósít a hunokról. A hunokról kevés írásos forrás maradt fenn, ami létrejött az is csak ellenséges római, vagy más népek tollából. Így érthető, hogy a hunokat miért is állították be barbár, vérengző, nyershúson élő vandálokként. (Sajnos a mai korban is ezek szerint a negatív megfogalmazások szerint írják le a hunokat!) Szörnyű erkölcsű népként vannak elkönyvelve, holott egy ősi hun számára minden harc alapja az ellenfél „eszén való túljárás”, éppen ezért ésszel meghozott, erkölcsös döntéseken alapuló küzdelem a jellemző rájuk!

Említésre méltó a németek szerinti keleti gót mondakörhöz kapcsolódó *Berni Detre alakja*, és Attilával való kapcsolata, a *Waldharius-eposz*, majd a 452 utáni Itáliai támadások révén kibontakozó *Ravennai csata mondaköre*.

Ki is volt Berni Detre, vagy magyarul Detre szász?

Legkönnyebben a Niebelung-énekből kiindulva közelíthetjük meg, aminek második, az Attila-mondakörhöz tartozó részében említődik először neve. Kriemhildét, Attila feleségét Detre fegyverhordozója, Hildebrand öli meg.

Valójában egy német nemzeti hősmonda alakja is, sőt személyét összemoszák Theodorik gót király alakjával. Apjának testvére, Ermanarich római császár elűzi őt Olaszországból. Így Detre Hunniába menekül, ahol Attila szívélyesen fogadja őt, és Hildebrandot. Attila segítségével hadat indít Ermanarich ellen, és másodsorra sikerül legyőznie őt Ravenna falainál. A monda szerint ekkor Ravennában tartózkodik Attila két fia is, Ort, és Scharpf akiket Detre egyik ellensége megöl. Detre üldözni kezdi a gyilkost, akit anyja egy selő, a tengerbe menekít.

Detre alakja a német mondakörben mitikus, azonosítják Thorral, a mennydörgés istenével is, aki óriásokkal, és sárkányokkal vívja harcát. A népi énekek, mondák az egész középkort végigkísérték alakjáról zengve.

Egyes történetírók szerint a magyar hősmondákba a német hagyományból került. Thuróci szerint Detre Gemiánia uralkodója, a hunok ellenségének fővezére. Egy csatában azonban egy hun nyíl megsebzti, melynek végét letörte, de a nyíl vége a homlokában maradt, és így tért vissza Rómába. A magyar krónikások ezért halhatatlan Det-

rének is nevezik. Attila fontos emberévé válik, s később elveszi Attila nővérének lányát.

Ha a németek megteszik, hogy összemoszák Detre alakját Theodorikkal, vagy más számukra fontos személlyel, én is bátorkodom megtenni ezt, csak magyar szempontból.

Szeretném kiemelni a homlokba lőtt nyílvessző motívumát, ami egy több ezer éves népmesénkben is fellelhető! Véleményem szerint Detre lehetett egy hunoktól elpártolt hun, aki később mégis visszatér Attila oldalára. Az arany nyílvessző c. mese tanulsága szerint, egy sokat tudó (táltos) szegény legény segítőjétől ajándékba kap egy arany nyílvesszőt, amit aztán egy kocsis homlokában talál meg. A mesében a kocsis és a legény küzdelmeiből természetesen a legény kerül ki győztesen. Ez a mi népmesénkben meglévő jelet köszön tehát vissza a német krónikákban, így a Detre-mondakörben. Vagyis az áruló Detrét végül egy hun vitéz győzi le.

A Niebelung-ének mellett jelentős helyet foglal el az Attila-mondák sorában a *Waldharius-eposz* is. Ez eredetileg a *Waltharius manu fortis* c. latin nyelvű költemény a X. századból, melynek szerzője Eckehart. Ezt számos nyelven lefordították, (angolra is: *Waldere* címen), sőt még a skandináv országok is átvették.

A monda arról szól, hogy Attila túsokat ejt a germán királyságból. Így ejti túsul a gyermek Walthert is, aki már Attila tiszamenti udvarában nevelkedett, és Attila nagyon megkedvelte. Itt nevelkedett a burgundi királynak szintén túsul ejtett lánya Hildegunda is, akire rábízták a hun kincsekamra őrzését. Itt tartózkodik még Hagen is, aki a frank birodalomból való.

Walther és Hildegunda a kincsekkel együtt megszökik. Mikor a hun határokra jutnak, híriket veszi a frank király Gunther. A kincsekért cserébe szabadon engedi őket. Walther azonban nem alkuszik, és párbajban kiáll Gunther embereivel. Mindannyiszor győztesen kerül ki. Gunther nem nyugszik bele a vereségekbe, és Hagen segítségével csapdát állít Walthernek. Hagen azonban nem emel kezét egykori társa Walther ellen. Ekkor Gunther áll ki ellene, azonban Hagen közbelép, és küzdelmük döntetlenül dől el. Ezek után békejobbot nyújtanak egymásnak, és Hildegunda ápolja a sebesülteket. Végül mindenki hazatér sa-

ját földjére.

A műben számos fontos hunokra utaló motívumot találhatunk. Ezekből következtetni lehet a hunok kinézetére, fegyvereire, hadi szokásaikra is. Például találunk a mondában olyan részt, amely leírja, hogy Waltharius büszke volt, hosszú fonatos hajviselésére (ez jellegzetesen hun hajviselés). Valamint kétélű balta, vagy fokos használatáról is ír, továbbá a kard mellett keleti eredetű hosszú kések használatáról.

Érdeemes még kitérni Hagan nevére: hagan-kagán. Ez akár tisztségnevet is jelölhetett. Visszatérve az erkölcsi alapokon nyugvó hadviselésre, hogy ez mennyire így volt a hunok esetében, arról maga a költemény is tanúskodik:

„Harmadik a földnek főrészei közt,
Sok más-más nevű nép, kit a nyelv, a szokás, meg az erkölcs
És a hit elkülönöz, bírálja felosztva e földrészt.
Joggal számítják közibük Pannónia népét,
Melyet többnyire csak hunnak nevezünk mi szokásból.
Im ez erényeiben és harci tusákban erős nép
Nem csak a szomszédos tereken terjeszti hatalmát.
Ám utat is lelt és lenyomult a nagy Óceánig,
Védve a hódoltak, hódítva az ellene állót.
Úgy mondják, hogy e faj ezer éve uralkodik immár.”¹

Említést kell tennünk az olasz Attila-legendákról is. Ezek kialakulásában szintén nagy szerepe volt Jordanes mellett egy VIII. sz.-i longobárd történetírónak ún. *Paulus Diaconus*-nak. Ezek a mondák is negatív színben tüntetik fel a hunokat és Attilát. Sőt mi több, a Rómának elkötelezett történetírók ezzel a keresztények sikereiként könyvelik el Attila „megfutamodását” Ravennában.

Attila valójában soha nem jutott el a Pó folyótól délre. Ennek az az oka, hogy 452 után Marcianus csapatai megtámadták a hun területeket, ezért Attila a Mincio folyónál a római követséggel – amelynek tagja I. Leó pápa is – fegyverszünetet köt. Ezzel szemben a monda arról szól, hogy Ravennában a pápa Attilával azért tárgyal, hogy megállítsa a barbár betörést, és az engedetlen Attila végül a pápa feje felett lebegő szentek, és feltámadt halottak seregétől retten meg olyannyira, hogy megfutamodik... Más változatban, a pápa mellett álló, kivont kardú főpaptól ijed meg, és vonul vissza.

Az olasz legendák képződéséhez hozzájárult az is, hogy Attila neve idővel összemosódott az utána uralkodó Tottila osztrogót király nevével, aki jelentős hadviselést folytatott Itália ellen.

Akármelyik fennmaradt Attila-mondát vizsgáljuk meg, azt elmondhatjuk, hogy egyik sem alaptalan. Nekünk, mai magyaroknak tudnunk kell ezeknek a szövevényes, torzításoktól, hamisításoktól kicsit sem mentes mondakörök mögé látni, és meglátni az igazságot. Meglátni, hogy ősi hunjaink rendszer szerinti élete, természettel való együttélése szinte az egek harcosaivá emelték őket.

Nevük fennmaradása váljon tanulsággá az egész világ számára, nekünk pedig ösztönző erővé ahhoz, hogy megérthessük: bennünk is él még a mai napig, amit ők adtak nekünk!

FELHASZNÁLT IRODALOM

Bóna István - Cseh János - Nagy Margit - Tomka Péter - Tóth Ágnes: Hunok-Gepidák-Longobardok Magyar Őstörténeti Könyvtár. Szeged, 1993.

A hunok legkorábbi története. Írta: Sima Qian, A Shi Ji 110. kötete. Fordította: Du Yaxiong és Horváth Izabella. Magyar Ház kiadó, 1997.

Bóna István: Attila hun király. In: Rubicon [online] 1993/6 [2009. 03. 12]
<http://www.lemontree.hu/egyebkep/linkkep/history/szemelyek/attila.htm>

Hatházi Gábor: Attila és a nyugati világ. Bóna István a hunokról és Attiláról. In.: História [online] 1995/8
<http://www.tankonyvtar.hu/historia-1995-08/historia-1995-08-attila>

Detre. In: Pallas Nagylexikon Bp. 1893-1905

Fehér Mátyás Jenő: A „Waltharius Manu Fortis” hősköltemény avar vonatkozásai

Jött éve csodáknak. A csillagmítoszi hagyomány bennünk élő Attilája. Pap Gábor írása In.: Dobogó [online] V. évf./1. [2009. 03. 12.]

Marton Veronika: A Nibelung-ének. Ősi Gyökér

¹ Solymossy Sándor nyomán a würzburgi kézirat latinból magyarra fordítását Kozma Andor közli hexameterekbe szedve. Fehér Mátyás Jenő: A Watharius Manu Fortis hősköltemény avar vonatkozásai.

GYÁRFÁS ÁGNES

A Zöld király mesék és a gonosz módszertana (meseelemzés)

A Zöld király mesék

A magyar népmesék területén különleges kategóriát képeznek. A Zöld királyság a romlatlan Aranykorban működött és királya aranykori jellemű férfi volt. A zöld szín utal az aranykori selyemrét eszményi szépségére, vonzó puhaságára, tisztaságára. Ettől a fűtől váltak táltossá a paripák és a legkisebbik királykisasszonyt a tó partján selyemréten mentette meg a legvitézebb huszár a 24 fejtű sárkánytól. Nauszika és barátnői a tenger fövenye melletti selyemréten teregették a pelopszokat, a fehér vásznakot és táncoltak vidáman a munka után az álmából ébredező, kábult Odüsszeusz ámuló szeme előtt.

Az első Zöld „király” lovag volt, aki Arthur király udvarába csörtetett be pont karácsonyeste. Amint sir Melory leírta keblére tűzve egy zöld m a g y a l bokor gallyal, piros bogyókkal és az egésztest belepte a frissen esett hó. Az ismeretlen lovag a fejét a kezében hozta és felszólította bajvívásra a daliás Sir Lancelotot jövő karácsonyra, a lovag Zöld várába. Itt Lancelot lélekerejét, igazmondását tette próbára, s emberfeletti módon megértő, megbocsájtó volt a fiatal Lancelot szemben, mert az mindig igazat mondott, vagy, ha nem, akkor is megbocsájtotta, mert Lancelot szerelmes volt. Tehát az ismeretlen Zöld lovag őrizte az aranykori erényeket és megbecsülte, akiben ez erény megmutatkozott.

A kalandokat kereső Zöld király magyar népmese. Benne lelhető fel a fiatal király tipikus jellemábrázolása. Ügyes, okos, jobban lő az íjával, mint az öreg király, de soha nincs ott, ahol lennie kellene. Akkor megy el országot-világot látni, amikor a felesége várandós lesz és úgy belefledkezik a nagy világutazásba, hogy egy tavi béka téríti észre, aki jól megrángatja a szakállát, midőn a király belenéz a tó tükrébe. Értékes c s a l á d i ereklyéit ott hagyja az elvarázsolt kastélyban. Ezeket sosem látott, s lassan legénnyé serdült fia tudja csak visszaszerezni. A Zöld király lelkébe beköltözött a kalandvágy, amelyet családja és királysága ellen fordított. Így ment tönkre a Zöld királyság. Vesztét az emberi gyengeség okoz-

ta. Jakab apostol egyetlen levelet írt, de ebben szépen bemutatja a bűn eredetét, ez a kívánság, mely belefészkel a szívbe. Ott gyökeret ereszt és új, meg új vágyakat szül. A Zöld király észre sem vette, hogy a hosszú kalandozás során már hazátlan csavargóvá züllött. A béka segítségével az Ő sorsa még menthető. A fia, ügyibe való derék legényke visszaszerzi az elhagyott családi ereklyéket, de már itt is kitűnik, hogy a Zöld királyság, vagyis a világ megmentése, megmaradása a tét. Itt is a fiatalság menti meg Zöld királyságot és a mostani mesénkben is. Ebben, amit most elemzünk két királyság van. Az egyik a Zöld király országa, amely romlásnak indult, de a folyamatot a kis boltosfiú és a kis királykisasszony halált megvető bátorsággal még le tudta állítani. A másik királyság népe királyostól kővé dermedt, mert elátkozták, s a boltosfiúra és feleségére vár az átok feloldásának feladata is. Ez a mese a gonosz módszertani bemutatója. Látjuk, hogy mindenre képes, elhinti a jellemtelenség dudvamagvait és lesi, hogyan romlik meg a világ ettől. Ahol ezzel nem ér el hatást, átkot szór, de az átok is hagy egy parányi Zöld szigetet a szív mélyén, ahonnan a világmentő gondolat kivirágzik, s a jó gondolathoz is akad kivitelező, nemcsak a retrográdhoz.

Így hát a Zöld király mesék mind az Aranykor mezsgyéjén játszódnak le, s a világ megmentésnek módszerbeli tanácsadói.

A Zöld király mese, melyben a kővé vált állapot feloldásához kapunk tanácsot

A Zöld király egy elképzelt, álombeli ország uralkodója, aki a gonoszság áldozatává válik. Személyében is átéli azt a megpróbáltatást, amin a világ átmegy többszörös generáció-váltással. A Zöld király képviseli a „jelenkort”, amikor tombol a gonosz, de a legkisebbik leánya már a jóra született, s a megváltott, megjobbult világot teremti meg a boltosfiúval.

A Zöld király boldogan kormányozza Zöld országát, ahol a becsület és jólét működteti a világot. Megérkezik a két boltosfiú, mintha hercegek

lennének és beférkőznek a közösségbe. A rontás elkezdődik.

Lőjj a bagolyfiú szíve közepébe, már álmában is ezt az agresszív utasítást kapja a legidősebb fiú, és a valóságban is beletalál a bagolyfiú szívébe.

A bagoly az istenanya madara. A mese egyértelműen utal az Aranykor végére. Megölik az istennő madarát, s ez az üzenet azt jelenti, hogy ezután ő maga következik.

Ősidők óta a bagoly képviseli Őt. A pusztá malomba cserfa gerenda kezdetű népballadában is a bagoly asszonka a jó anya, aki azonban a félrefordult sorsú fehér gilicét is megéri és szeretettel veszi körül a jövő nélküli bánatos nőt. Nos, a mesében pont szíven találta a fiú a bogolyfit. Ez egy olyan utalás, mint az Infántis Lacikában, amikor a kikötött lova megrágtá az aranyalmafa törzsét, és az recsegve, ropogva kidőlt. Vége az Aranykornak, Tündér Szép Ilonát a földi világba viszik. Jelen mesénkben a bagoly halála üzenet: ezután az anyaisten következik. A bagoly megölése volt a bevezető

A Zöld király legkisebb lánya az istenanya földi képviselője. Gonosz emberek kirabolták, elvették aranylő ékességeit, de nem ölték meg, hanem egy bárkába tették. Kosárban a vízre eresztették. A tenger vize ringatta a bárkát, amiben az égi királynő földi mása megkötözve szenvedett.

A bárka a vízen az életben maradás jelképe. Az élet, amire a gonosz az ég asszonyának leányát kárhóztatta szenvedés. Megkötözve, halálra ítélve, a bárka akár a koporsója is lehetne.

Noé is bárkát épített, de ő a földi világot mentette. A mesebeli bárka az égi asszony lányát menti, tehát nem a földi teremtményeket, hanem az égi jóságot. A bárkának nagy szerepe van őstörténetünkben, a csillagképek földi megfelelői, Nimrud, Hun és Mag sárkánybárkán ereszkedtek alá az égi vizekből a földre, és a bárkájukat is Magurnak nevezték (□ MAGUR L 122) a régi mezopotámiai képjel-írási iratok.¹ A bárka jelképe az ősidőkre nyúlik vissza, s a mese tartalma is sugallja, hogy nemcsak férfiak, hanem az istenanya tündérlányai is bárkán érkeztek a földi világba. Az ókori babyloni és asszír uralkodók

eredettörténeteiket a réges-régi mezopotámiai túráni mondakörből kölcsönözték, de úgy állították be, mintha ők lennének az elsők, akiket kosárban a vízre eresztettek, akik vízhozta királyfiak lettek.²

A mese valóságtartalmát erősítette, hogy nemcsak a királykisasszony, hanem a boltosfiú is megmenekül a bárkán, s így jelenik meg a földi világban a tündéri, égi eredetű királykisasszony által képviselt női jóság és a boltosfiú férfiúi jósága, mivel Ő is égi eredetű, de hogyan?

Boltos, mert az égbolt gyermeke. A bátyjai is innen eredtek, de megromlottak. Égi és földi ronthatják egymást. Nekünk pedig mindkettőt javítani kell, mert csak jósággal lehet a mindenfelől felépő gonoszt elhárítani. Végző soron Jézus a Végítéletkor rendet teremt fenn is, lent is. De addig is élhető világot kell tudnunk magunk körül. Ezért a tűrhető, elviselhető, jóra törekvő világért kell mindent megtennünk imáinkkal és jócselekedeteinkkel, mivel, mi magyarok boltosok, égboltosok vagyunk, a legkisebb fiú kései leszármazottjai. Ez onnan tudható, hogy megértjük, amit a mese üzen. A próbatételt is nekik kell kiállni, mindkettőjüknek. Ebben a mesében nemcsak a férfi teszi meg a világfán a keresztutat. A királykisasszonyra is vár egy feladat. Neki a "másik világ" megmentése érdekében kell a termő aranyágot lehozni és a másik világ királyatyját és királyfiát visszahozni az életbe.

Milyen állapotban van a "másik világ"?

Az bizony el van átkozva és kővé dermedve. A kis királyfi a kőkirály kis fia, a másik világ jövőreménysége a hegy gyomrában, megkötözve szenved. Ott folyik mellette a forrás tiszta vize, de nem éri el, mert rabláncon szomjazik. A mi népünk sorsát az Ő sorsa is jelképezi. Itt élünk a Föld legkisebb helyén, a Kárpát-medencében, a föld gyomrában minden jó megterem, amire szükségünk van, mégis szomjazunk, mégis szenvedünk, mert gonosz erők gúzsba kötöttek minket, s elvesztettük önmagunk feletti önrendelkezési jogunkat, s mi is, akár a kis királyfi teljesen ismeretlen, gonosz erők hatalmába estünk.

A "másik világ" a maga erejéből már nem

¹ Szövetség táblája: "Bárkás Magur és népe a mada építse meg Eridut" Pritchard James B. 599. ábra.

² Pl. Sarkali-Sarri, Sarrukin, Sargon vagy Mózes története, a pe-cséthengerek a Collection de Clercq Paris 1888 c. mű 46 és 47. ábráin olvashatók.

tud megszabadulni a gonosz hatalmától, ha már a jóság képviselői egymáson segítenek, talán kialakulhat egy jövőkép és a segítségadás nem kerülhető el. A boltosfiú és a királyleány minden szavát teljesítik a "másik világ" kővé dermedt királyának. Ennek a királynak megkövülten is van hatalma, de ezt a hatalmat a jó emberek körében tudja csak gyakorolni: mind a boltosfiú, mind a királylány híven teljesítik a kérését. A "másik világ" tagjai egymásra találtak, megismerik egymást és segítenek egymáson. A "másik világ" összekeveredett a gonosz világgal, mert a gonoszok lappangva, hazudozva elvegyültek a jók között.

Milyen a gonoszság módszere?

Élő példát kapunk erre a meséből. A két idősebb boltosfiú hercegnek tünteti fel magát, pénzüikkel, ruhájukkal dicsekedve elhítetik s z á r m a z á s u k a t ! Úgy tesznek, mintha odaválók lennének a királyi udvarba. Azt már nem is részletezi a mese, hogy ki átkozta meg a kővé vált királyt, családját és egész királyságát, mert nyilvánvaló, hogy a besettenkedő gonoszság képviselői: megjelennek, ügyeskednek, hazudoznak, megszerzik a hatalmat és kinyírják a jókat.

Mert ezek az emberek, a lappangó álnokok nagyon ügyesek és "tehetségesek". Eltalálják a fia galambot, pont a szívéen és lelövik, sőt mindenkinél messzebb lőnek parittyájukkal. És milyen "okosok"! Kifundálják, hogy tegyék el öccsüket láb alól úgy, hogy nyoma sem maradjon. Belökik a vízbe, mert a víz mindent elmos...

Hol kezdődik a gonoszság?

Nem a két idősebb boltosfiúnál, hanem a Zöld király szívében, melyet megrontottak. Befészkelődött szívébe a gonoszság mételye. Egyébként hogyan lehetett volna olyan feladatot kitálatni, hogy egy fia-bagoly szíve közepébe kell lőni. A madárnép nem irtja a madarat, a madárnép az istennő madarát szereti és félti, óvja, eteti, s örül, ha ott gubbaszt a legmagasabb fenyőfa hegyén. Az öreg király már megfertőződött. Csak a kis királykisasszony maradt meg tisztán, mivel a sors izolálta. Kifosztották, vagyis megszabadult minden anyagi nyűgtől és bárkában a tengerre tették, hogy isteni közegben legyen. A bárka a régi nyelvben

fényes, mennyei kaput jelent () de jelent kapuban ülő p á r t i s (L 77/1). Nézzük meg,

hogy a kapuban ülő pár egy sematikus írásjel, két vonal összekapcsolása. Ugyanez a lényege az istenséget kifejező írásjelnek a kis házikóban, bárkában, kapuban. Őket a "másik világ" megmentette, mert nagy feladatok várnak rájuk. Ők lesznek a v i l á g m e n t ő f o l y a m a t végrehajtói.

Isteni közeg, amely körülveszi őket a bárkát ringató víz is (A, MU L 578) A és MU az atyai és anyai őshaza fogalmával azonos, a teremtés ősmozzanatára, az istenség misztikumára utal. Végre hát meglelték hazájukat: egymást, a bárkát és a tengert. Sok ázsiai kis nép nyelvében a tengri szó Istent jelent.

Őket kiválasztották, nem szennyeződhettek be, nekik küldetésük van, és azt teljesíteni kell. Mivel érdemelték ki ezt az elhivatást? Ez roppant egyszerű, a tiszta szívükkel, amely mentes maradt a gonosz fertőzésétől. Mert a gonosz elsőként a szívet, a lelket, a bennük élő isteni szikrát támadja meg. Ez a szikra világít, éltet bennünket. Ennek fénye van, ez áthat másokra is. No, ez kell a gonosznak. Ne világítson, ne éltessen, hanem legyen sötétség.

Ezt a lelki sötétséget pedig álkivilágításokkal leplezi. Nézzék meg a Karácsony előtti városokat. Mint a káprázat, varázslatos, álnok fényözön, s akkor már megértjük, hogyan varázsolódott el a kőkirály és népe. *Befogadták a mesterséges fényt és feladták az istenit.*

Hát így működik a gonosz dominóterve, de valahol mégis megakad. A kővé vált király szívében még maradt egy parányi isteni és a fiacskáját a föld mélyébe kellett zárni – élve, nem kőszoborként – mert nem tudott rá hatni a gonosz káprázat.

A gonosz hívságokkal csalogat. A boltosfiúnak háromszor kellett élelmiszert szerezni a gonosz tündérek palotáiból, ahol a földi örömben dúskálhatott volna, de csak annyit volt szabad elhoznia, amennyi a kidobált maradékból az abroszban elfért. Szinte minden beavatási mesének kulcskérdése, hogy a hős tudjon ellenállni a világi kincsnek, és a fölösleges hívságoknak, s az isteni erkölcs ellen ne kövessen el semmit.

A gonosz módszere nem ismer határt. A föld alatt is csinált fényekkel igéz. Az arany puha fénye vonz, de a gonosz eszközeként ennek is ellent kell állni.

A gonosz úgy rontja a szívet, hogy a magzatba is behatol. Képességeket ültet el a lélekben. A két idősebb boltosfiúnak jós álmai voltak és ennek a segítségével lettek a Zöld királyi család tagjai.

A három fiú közül csak a legkisebb fiúnak volt isteni eredetű álomlátása. *A másik kettőt a gonosz lemásolta* és a maga érdekében beültette az idősebb fiúk agyába.

A következő álmuk, amely hatására újra hazatértek atyjukhoz és öccsükhöz ugyancsak gonosz indíttatású volt, mert az öccsüket akarták elveszejteni.

De hát miért, hiszen nem ártott nekik semmit a legkisebb testvérük. Hát ez az a végső kérdés, amiről a mese szól, ugyanis a gonosznak nincsen célja, mert akinek célja van, az alkot. *A gonosznak programja van.*

A gonosz visszafelé irányít, és *arra van beprogramozva, hogy Isten művét megsemmisítse.* Ez tehát nem cél, hanem program. Úgy hajtják végre, hogy van egy forgatókönyvük, melynek pontjait teljesítik és kipipálják.

Ennek a módszernek van hibahatára. Ezt a gonosz tudja és kábítással, varázslattal, káprázattal leplezi a hatást. A határ azonban ettől még megvan, s akin nem fog a gonosz kábítása, varázslata, káprázata az észreveszi, hogy a gonosz nem tudja átlépni a határt. Mert a gonosz csak gyors, ügyes, okos tehetséges, sőt zseniális, de hiányzik lelkéből az égi fény, az a szikra, amelyet a teremtés mozzanatában kapott meg az ember, akit Isten teremtett "az ő képére, Isten képére teremté őt: Férfiúvá és Asszonyiá teremté őket."³ Ezt a teremtéstörténetet őrizte meg a KÉK EMLÉKKŐ,⁴ tehát a mezopotámiai turáni nép teremtéstudata férfi és asszony egyszerre történő teremtését őrizte meg. E tudat egyenes kibontakozása él a mesénkben, mert itt egy világot kell újjáteremteni, férfi és nő együttes teremtőmunkájával.

A próbatétel

Addig, amíg a feladatokat egyedül a boltosfiú oldja meg, ez a tett-sorozat az ő próbatétele, férfiúi beavatása. Segítője a kővé vált király, aki nem

csak megbízza a feladat végrehatásával, de a megoldás módját is közli vele. Nehéz munkákat hajt végre, hiszen óriásokat kell földbe döngölnie. Segítője a kőkirály a feladat nagyságához mértén fokozza fiú képességeit. Neveli, gyarapítja a boltosfiú testi-lelki erejét, s ezáltal hozzásegíti a próbák megvívásához. Az emberfeletti feladat emberfeletti erőt kíván. Vannak dolgok, amelyek emberek-nél lehetetlenek, "de Istennél minden lehetséges".⁵ Ez az a mozzanat, amely a másik világ egyedülálló színvallása: úgy mutatja meg Istentől való származásunkat, hogy emberinél magasabb rendű tettek végrehajtása is megadatik annak, aki lelkében megvillan az égi lángocska.

A próbatétel csak a beavatatlanok szerint jelenti az ifjúnak férfiúvá avatási folyamatát, amely akár egy életen át is folytatódhat. Nem csak a kőről van szó. A próbatétel célja alapján elvárja az ifjútól lelki fénye felmutatását, s ennek fellobbanása, fáklyává fokozódása várható a folyamat végére. Ahol a lélek felfénylik, ott az erő megsokszorozódik, és menyeivé magasztosul.

Tehát nem az erő kimutatása, hanem az égi erő befogadásának esélye szabja meg a próbatétel minőségét. A minőség legmagasabb pontja a teremtés művében való közreműködés, a teremtés művén esett csorbák kiköszörülése.

A teremtés műve és rontása

Ehhez a ponthoz jutott el a világ. Elrontotta a gonosz a teremtés művét. Kikísérletezte az égi malszt receptjét, és megcsinálta rá a lélekmételyt, s ezt fecskendezte érbe és izomba és rontja az emberi minőséget. És romlik a világ, és a világ romlásba dönti az ég oszlopait és recsegés-ropogás keletkezik, égszakadás, földindulás az eredménye.

A megromlott világot teremtőerővel lehet újjávarázsolni, mert a teremtés varázslat. Így tudta Hermes Triszmegisztoz is. A varázserő rejtve van szemünk előtt, s egy növény képébe öltözött. Ő a termő ékes ág, az anyaság. A legmagasabb hegy tetején, a magosban (X)⁶ található a termő ág

az istenanya maga. Ő az, aki gyökereivel, levelével, virágával gyógyítani tud, és meg is gyógyítja a világot. Ez a gyógyító folyamat a teremtés befejező aktusa. A teremtés egy emberszabású is-

³ I. Móz. 1, 27. A teremtés másik leírásának forrását nem ismertetem. A bűnbeesés története nem turáni eredetű.

⁴ Brit Muz. 140.852. lelt. sz.

⁵ Máté 19,26

⁶ KÉK EMLÉKKŐ I. 1. kartus

teni alkotás. Ki kell állnia a hétpróbát.

A legkisebb fiúk és a királykisasszonyok a teremtés próbatételében Isten segítőitársai. Ez nem verseny Isten és a gonosz között, hanem a teremtés művének egyetlen esélye arra, hogy Isten kezében maradjon, vagyis, hogy megmaradjon. A mese világosan elmondja, mi a teremtés kórjának gyógyítója, a termő ág, az anyaság, a Boldogasszony és a boldog asszonyi lét.

Ezért vesz részt a királykisasszony is a gyó-

gyítás, a világgyógyítás folyamatában, mert a gyógyítás istenanyai munka. Így véli ezt az ugariti monda is (29. ábra)⁷ a magyar mese a bölcsélet síkján, de mesenyelven és nagyon szimbolikusan utal a betegségre, a feltárára és a gyógyításra, annyira, hogy a beteg világot néven sem nevezi, s meg sem említi a gyógyítás szót. A csodát leírja, hogy a termő ág a követ is életre kelti, hogy a ter-

mő ág az élet maga. L 61/1

A meséhez kapcsolódó kis szimbólumtár (Nem betűrendes, a mese tartalmát követi)

Bagoly, fiabagoly

Az istennő madara. Elpusztítása, megölése az istennő elleni erőszak első lépése.

Boltos, bolt

Mindig az égboltot jelenti.

„A királyné egyszer sepregette a boltot, hát egy borsószem ugrott eléje. Kapta a borsószemet és a zsebébe tette. Mit tesz Isten, egy év múlva aranyos kisfia született”. Világszép Júlia, ki erdőt zöldít, fűvet virágoztat.

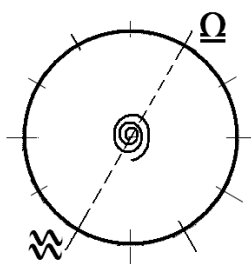
„Volt egyszer egy gazdag boltos” Zöld király

Arany híd

Mindig az Aranykorba ível vissza az évkör ellenkező oldaláról. Pl. Az arany nyílvevő c. mesében is.

Híd

A Tejutat és az Évkört íveli át. Középen az örvény az elveszejtés helye. Sok mesehős ezen át jut az alsó világba, lyukba, mély árokba, tenger fenekére, sötét erdő közepébe.

Csodaital

Erőt adó szer, az isteni segítség eszköze. Ilyen a csodake-nőcs, csodaillat stb. is.

Bárka

Fénykapu. Életmentő, lélekmentő. A sárkánybárka az égi vizekről a földi vizekre hozta a turáni őseket. (Lásd Vizek könyve I-II.)

Aranyabrosz

A világ élelmiszerkészlete. A kihajigált ételek, az elherdált,

pocsékba ment sok élelmiszert jelentik. Utána a kidobott aranyabrosz jelenti, hogy a világot is kidobták ételéstől, italtól.

A szögletes abrosz a világ négy sarka a kereszténységben az évkörre tett négy evangélista: Máté (Vízöntő), Márk (Bika), Lukács (Oroszlán), János (Skorpió)

„Vedd válladra az abroszt az összeszedett étellel” = Vedd válladra a világot és őrizd a megmaradt értékeket.

Tizenkét garádics

A 12 hónapos kis év

Ólomszérű

Üres álmok lapos helye, a földbedöngölés helye, a fölösleges erőlködések helye. A gonosz, brutálisan testi erő fölényével akarja legyőzni a jót. A csodaital pár cseppje, azonban nagy erőtöbbletet biztosít a hősnek. Üzenet: Az isteni csoda, a lélekerő a gyengét is vasgyúróvá teheti.

Aranyabrosz kidobása

A világnak az Istenanya javaitól való megfosztása. Az Istenanya értékeit kidobálják az ablakon, végül azt a világot is, amelyet az Ő szeretete és jósága fémmjelzett. Szinte szó szerint az Aranykor kipusztítása.

Aranyszérű

Az Aranykor teljes megsemmisítésének üres, lapos helye, ami nem sikerült a gonosznak, mert a hős földbe döngölte az óriást. (lásd ezüst és ólomszérű)

Ezüstszérű

Istentől (AS, AZ, IS, EZ, IL, L 1) és az anyaméh jelképű Istenanyától (AD L 145) megfosztott üres, lapos hely. (lásd még Ólomszérű)

Aranyvessző

A magas hegy legtetején a mada (haza) hármán álló életfa. Ez az az aranyvessző, melynek gyógyító ereje van, s még a követ is életre tudja kelteni.

Aranyvessző maga az Istenanya, a növényi Babba, az Ánafa, amely levelet, bimbót, virágot szült, a szűzen születés fája.

⁷ KLENGEL, Horst Geschichte und Kultur Altsyriens. Koehlen – Amelang Verl. Leipzig. 1963.

Hasonló fogalom a termő, ékes ág; ez alatt az édesanyákat értjük. (lásd még magas hegy)

Magas hegy

A "magos" hegy (Kék emlékkő) a teremtés szimbolikus helye. Csúcsa az égig ér. A magas hegyet meg kell jámi, hogy a teremtővel találkozassunk.

A Zöld király mesében ezt az utat csak a kis királykisasszony teheti meg, mert Ő az istenanya, Babba leánya, és az aranyvesszőhöz is csak Ő érhet. Ez a nők privilégiuma, és ezen túl erotikus szimbólum is, mert az égi asszonyok is aranyvesszőn, életfán jöttek a világra. A tavaszi megvesszőzésnek ez a gondolat az eredete.

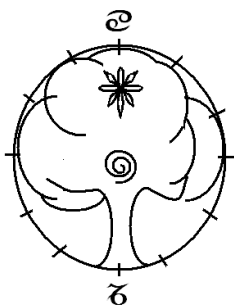
A hímvessző égi mása az aranyvessző, s ehhez csak nő nyúlhat. Ezért "magos" a hegytető.

Kőfal

A hegyet veszi körül, vagyis az ég felé vezető utat zárja le. Az aranyvessző, az élet fája kaput nyit rajta.

A kövesedés Pap Gábor szerint a Bak térdején kulminál. Ha ez így van, akkor a hegy teteje, ahol az aranyvessző terem, pont felette van a Rákban.

A Zöld király mese a Világmindenségről teljes képet közöl.

A kőfal építése jellemzi Galgamást, aki üres kézzel tért vissza másvilági útjáról, aki nem fogadta az Istennő szerelmét, nem tudott hat nap, hat éjjel ébren maradni, mint a

szentek, s nem vigyázott az élet fűvére.

A kőfal áldozatává vált Kőműves Kelemenné, mert az idegenszívűek befalazták. Ez volt az Istennő eltirhítása, eltüntetése, kivonása az életből. A mese bemutatta, mivé lett a világ nélküle.

Visszafelé kerül meg háromszor

Jelenti a precesszió mozgását 39 ezer esztendő. Őseink így számították az időt. (Santillana – Dechend: Hamlet malma. Pontifex. 1995.)

Szomjazó királyfi a hegy gyomrában

Jelzi az emberiség megfosztottságát javaitól. Jelzi, hogy a szabadságtól megfosztott ember lelkiileg, testileg kiszárad, mert nem jut hozzá a természet adta javaihoz.

A királyfi még szinte gyermek, ami arra figyelmeztet, hogy unokáinkról van szó. A mese nemcsak a természeti kincsekre utal, hanem arra is, hogy ha a szabadságszeretet példatárát nem vessük az ifjúság lelkébe, a gonoszság prédájává válik, és rabszolgaszíjra fűzik.

Cédrusfa

A Libanon, Amon és Taurus hegyein tenyésző fa, amely rövid idő alatt igen magasra és vastagra növekszik. Finom anyagát illatos gyanta folyja által, amely azt a rohadtól megóvjá. (Czuczor - Fogarasi II. köt. 1111. old.)

A magyar köznép szájában rejtélyes és regényes értelemmel bír, amiért ez dalaiban és hasonlataiban alkalmazza, tette hozzá Czuczor – Fogarasi (u. ott)

Egyértelmű női szimbólum: Én ültettem a Cédrusfát, más köti hozzá a lovát, idézte Cz – F a népdalt, amely erre utal.

Bírák

Világi törvény alapján ítélik meg. A boltosfiú (égbolti) a törvényét, mint a szkíták a szívében hordja. Nem gyilkolja meg a bűnbe esettet, hanem elbocsátja, hogy legyen alkalma a megjobbodásra.

A zöld király

Hol volt, hol nem volt, hetedhét országon innét, az Óperenciás-tengeren túl, volt egyszer egy gazdag boltos, s annak három fia. Annyi volt a pénze ennek a boltosnak, hogy maga sem tudta, mennyi. De bezzeg nem is adta boltosságra a fiait, hanem járatta mindenféle iskolába, küldötte idegen országokba, s olyan módosan kineveltette mind a hármat, hogy aki nem tudta, bizony nem mondta volna, hogy ezek boltos ember gyerekei, azt gondolta mindenki, hogy igazi hercegek.

Egyszer egy reggel azt mondja az idősebbik fiú az apjának:

— Hej, édesapám, milyen csudaálmot láttam az éjjel.

— Mondjad, fiam, mondjad.

— Hát azt láttam, édesapám, hogy a nagyobbik öcsémmel ketten elmentünk a zöld király országába. Volt a zöld királynak három szép leánya, s kihirdette ország-világ előtt, hogy annak adja legidősebb leányát, aki egy magas jegenyefa legfelső ágán ülő bagolyfiút éppen a szíve közepén talál. Volt sok herceg, gróf s báró, aki szerencsét próbált, de csak én lőttem a bagolyfiú szíve közepébe. Enyém is lett a királykisasszony.

— No, ez igazán szép álom volt — mondja a boltos. — Hát te, fiam kérdi a középsőt —, láttál-e valami álmot?

— Bizony láttam én is, édesapám. Én is ott voltam a zöld király udvarában, s én a középső királykisasszonyért vetélkedtem. Azt mondta a király, hogy annak adja a középső leányát, aki legmesszebb tud hajítani parittyából. Sokan próbáltak szerencsét a parittyával is, de olyan messze, mint én, egy sem hajított. Nekem is adta a király a középső leányát.

— Ez is szép álom volt, igazán szép álom — mondja a boltos. — Hát te, fiam — kérdi a legkisebbiket —, álmodtál-e valamit?

— Én is álmodtam, édesapám. Én is ott voltam a zöld király udvarában, enyém is lett a legkisebbik leánya, de hogy s mint lett enyém, azt már meg nem mondom.

— Jól van, édes fiam — mondja a boltos —, hiszen ha meg nem mondd, úgyis szép álom volt.

— Na, édesapám — mondja a legidősebb fiú —, nekem már nincs is itthon maradásom. Csínáltasson nekem bíborvörös gúnyát, arannyal, gyémánttal kivert kardot, vegyen nekem drága szép paripát, hadd megyek a zöld király országába, szerencsét próbálni.

— De bizony nekem sincs maradásom — mondotta a középső fiú —, megyek én is a bátyámmal.

— Hát te, fiam — kérdezte a boltos a legkisebb fiát —, mégy-e a bátyáiddal?

Mondotta a fiú:

— Nem megyek én, édesapám, jól ráérek én még.

Vesz a boltos két szép lovat, olyat, hogy nem volt annál külön az egész országban. Vesz drága, bíborvörös gúnyát, arannyal, gyémánttal kivert kardot, s mindjárt el is indult a két idősebb legény szerencsét próbálni.

Mennek, mendegélnek hetedhét ország ellen, s megérkeznek a zöld király városába. Hát a zöld király udvarában csakugyan össze voltak gyűlve hercegek s grófok, éppen úgy, amint álmodták, s lövöldöztek a bagolyfiúra, mely egy jegenyefának a legfelső ágán gubbaszkodott.

Bemennek a boltoslegények is, de bezzeg nem mondták, hogy az apjuk boltos, azt mondták, hogy ennek s ennek a hercegnek a fiai. S bizony el is hitték, mert olyan ragyogó, fényes gú-

nyában voltak, hogy csakugyan beillettek hercegeknek.

Na, fogadta is őket a zöld király nagy tisztelességgel. Puskát adnak a legidősebb kezébe, megcélozza a bagolyfiút, s éppen a szíve közepén találta. Övé is lett a legidősebb királykisasszony.

Következett az öccse. Az meg a legmesszebb hajított a parittyából, s övé lett hát a középső királykisasszony. A harmadik királykisasszonyért még nem kellett vetélkedni, mert az még kicsike volt.

Ott mindjárt megtartották a lakodalmat, s a zöld király nem is eresztette haza a fiúkat. Adott mind a kettőnek akkora darab földet, hogy országnak is elég nagy lett volna, s éltek nagy urasan.

Telik-múlik az idő, egyszer csak azt mondja a legidősebb fiú:

— Hej, öcsém, rossz álmot láttam az éjjel.

— Mit, bátyám, mit?

— Azt láttam, hogy leégett a házunk, le mindenünk, s az édesapám az isten szabad ege alatt maradt, mint egy koldus.

— Na, látod — mondja a középső fiú —, én éppen azt láttam álomban, csak nem akartam mondani.

Ott mindjárt azt határozzák, hogy hazamennek, s visznek egy-egy zsák aranyat az apjuknak. A feleségüknek nem mondták meg, hová, merre mennek, csak fölvetettek egy-egy zsák aranyat a nyereg kápájára, azzal elindultak, mentek hegyeken-völgyeken át, erdőkön-mezőkön keresztül, addig mentek, míg haza nem értek.

Hát, édes istenem, csakugyan úgy volt, ahogy álmodták. Még csak egy kötője sem volt a boltosnak, s mit volt mit tenni szegény fejének, csordapásztor lett a fiával.

Na, most már nem kellett pásztorkodni, volt ismét pénz, amennyi csak kellett. Akkor aztán a két idősebb fiú visszafordult Zöld országba, de most már magukkal vitték az öccsüket is. Nem valami jó szívvel vitték, mert attól tartottak, hogy amilyen bolond, szókimondó az öccsük, még majd kikotyogja, hogy ők nem hercegek. De az apjuk addig kérte, addig mondta: — Vigyétek el, fiaim, az öcséteket is, hadd legyen belőle is valami, — hogy nagy kelletlenül elvitték magukkal.

Mennek, mendegélnek, elől a két idősebb legény, utánuk nagy búsan a legkisebb fiú. Ő már jól tudta, hogy mi lesz az ő sorsa. Hiszen meglátta

volt álmában, csakhogy — emlékeztek rá, úgy-e? — nem mondta meg senkinek.

Hát bizony, összesúgnak-búgnak a bátyjai, s megegyeznek, hogy amint a legelső hídra érnek, az öccsüket a vízbe taszítják.

Éppen egy tengerhez értek, afelett volt *egy híd, olyan hosszú, hogy hét nap s hét éjjel vágthatott azon a leggyorsabb paripa*, mégsem ért a végire. Ahogy erre a hídra érnek, visszafordul a középső fiú, se szó, se beszéd, betaszítja az öccsét a tengerbe.

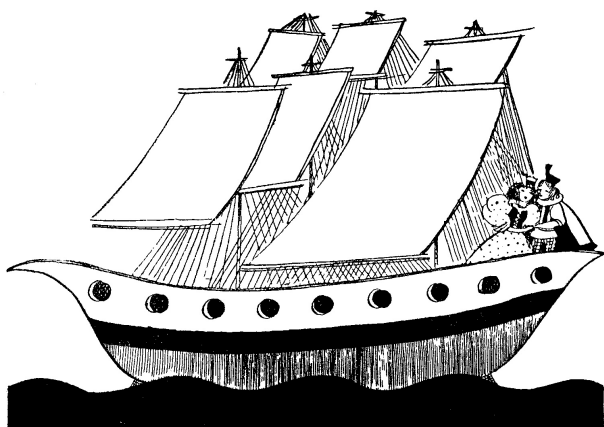
No de ne féljete, nem halt bele a fiú. Éppen ott úszott egy *bárka* a tenger közepén, arra felkapaszkodott. Ő ezt a bárkát is meglátta álmában, azt is tudta, ki van benne: a zöld király legkisebb leánya, akit a zsványok elraboltak, aztán elvettek tőle minden drágaságot, de nem ölték meg, hanem belezárták egy bárkába, s úgy a tengerre eresztették.

Fölmászik a bárka tetejére, benéz az ablakon. Hát ott fekszik a bárka fenekén egy szépséges szép leány, akihez hasonlót emberi szem még nem látott. Megkocogtatja az ablakot, s bekiált:

— Ébredj, szép királykisasszony, itt vagyok, eljöttem teérted!

Fölébred a királykisasszony, néz az ablakra, látja ott a fiút. De bezzeg mindjárt kinyitotta az ablakot, beeresztette a bárkába. Ott leültek egymás mellé, elmesélték szomorú sorsukat. Aztán egyszerre csak egymás nyakába borultak, s mondták lelkes szóval:

— Te az enyém, én a tied, ásó, kapa s a nagyharang válasszon el minket.

Csak úszott, úszott a bárka szép csendesen, addig úszott, hogy egy sziget partjára ért. Ott a fiú kikötötte a bárkát, a mátkáját otthagya, maga pe-

dig bement a szigetre, hogy széjjelnézzen, ki s mi-féle emberek laknak ottan.

Elindul a szigeten, de szeme-szája tátva maradt az álmétkodástól, mert ott ember volt ugyan elég, de mind *kővé volt válva*. Megy, mendegél a kővé vált emberek között, s egyszerre csak megszólal valaki a háta mögött:

— Gyere csak, öcsém, mondok neked valamit.

Visszafordul a fiú, s hát a kővé vált emberek közül egy integet felé:

— Gyere csak, gyere!

— Na, fiam — mondja a kővé vált ember —, az isten hozott erre téged. Látod-e amott azt a márványpalotát, eredj oda. Menj fel a *tizenkét garádicson*, nyiss be az ajtaján, s ahogy belépsz, szépséges szép leányok szaladnak eléd, karon fognak, visznek tovább, szobából szobába. Mikor aztán a fehér szobába érkeztek, ottan hínak téged táncolni, de se ne szólj, se ne táncolj, tégy úgy, mintha néma volnál. Akkor aztán terítenek, lesz ott mindenféle drága étel s ital, kínálnak majd téged, biztatnak mézesmázos szavakkal, hogy egyél-igyál, de te se ne egyél, se ne igyál, még csak egy szót se szólj. Na, megharagusznak majd rád a kisasszonyok, megfognak s kidobnak az ajtón, utánad dobják az *aranyabroszt* mindenestül, kést, villát, tányért, ételt-italt, mindent. De te — oda se neki! — szedj fel szépen ételt-italt, mindent, s indulj vissza énhozzám. Ám, mielőtt énhozzám érnél, elédbe áll egy óriás, azzal meg kell küzdened, de te ne félj, húzd ki a kardomat, s vidd magaddal. A zsebemben van három üveg, vedd ki a legkisebbet, igyál belőle egy cseppet, s aztán az üveget tedd ismét vissza.

Úgy tett a fiú, ahogy a kővé vált ember mondotta. Ivott a legkisebb üvegből, s hétszerte erősebb lett, mint annak előtte. Bemegy a palotába, s hát csakugyan úgy volt, ahogy a kővé vált ember előre megmondotta: elébe szaladott egy csomó szép leány, egyik szebb a másnál, közre vették, s vitték be a fehér szobába, megzendült a muzsika, hívták a fiút táncra, de meg sem mozdult. Aztán asztalt terítettek, leültették az asztalhoz, kínálták, biztatták, mindhiába! Sem nem evett, sem nem ivott.

No, ha nem, bizony ki is dobták, hogy a nyaka majd megszakadt belé, utána dobták az arany abroszt s mindent, ami azon volt.

Ő meg szépen összefogta az aranyabroszt, fölvetette a hátára, s vitte. Kettőt-hármat sem lépett, elejébe áll az óriás, s nagyot kiált:

— Állj meg, hé! Innét tovább nem megy, míg nem jössz velem az ólomszérúre, s ott meg nem birkózol.

— Jól van — mondta a fiú —, csak menjünk, ha meguntad az életedet.

Kimennek az *ólomszérúre*, ott megfogja az óriás, felkapja a fiút, s úgy levágja, hogy bokáig süppedett a szérúbe. Kiugrik a fiú, ő is felkapja az óriást, s térdig vágja a szérúbe. De bizony az óriás is kiugrik, s úgy levágja a fiút, hogy a szérúbe éppen derékig süppedett. De a fiú most is kiugrott, nekifohászokodik, fölkapja az óriást, s nyakig vágja a szérúbe.

— No, most gyere ki, ha tudsz!

Bezzeg hogy nem tudott kijönni. Vette a fiú a kardját, s lenyisszentette az óriás fejét. Azzal megint vállára emelte az abroszt, s ment vissza a kővé vált emberhez, ki — úgy tudjátok meg — nem volt más, mint egy elátkozott király.

— Na, fiam — mondja a király —, most csak dugd vissza a kardomat, menj vissza a mátkádhoz, vígy neki ételt-italt, egyetek-igyatok, aludjatok, s jókor reggel gyere ide vissza.

Hej, istenem, azalatt a királykisasszony veresre sírta mind a két szemét. Azt hitte, eddig bizonyosan megölték az ő mátkáját. No de mindjárt megvigasztalódott, ettek-ittak, aztán elaludtak. Jókor reggel felkelt a fiú, s ment a kővé vált királyhoz.

— Látod-e azt a márványpalotát, fiam? Nem azt kérdem, amelyikben tegnap voltál, hanem azon túl van egy másik. Járd meg ezt is! Úgy, ahogy tegnap megjártad a másikat. Vedd ki a zsebemből a középső üveget, s igyál egyet, húzd ki a kardomat, s vigyed. Mert ebben a palotában is szebbnél szebb kisasszonyokat találsz, s ezek is kidobnak, ha nem táncolsz, ha sem nem eszel, sem nem iszol, s itt is egy óriás áll eléd, aki az *ezüstszerúre* hí téged, hogy megbirkózzál vele.

Elmegy a fiú a másik palotába, s világos világra úgy járt, mint azelőtt való nap. Pedig voltak, amilyen szépek voltak a leányok az első palotában, de még a szeme is káprázott, amikor ezekre nézett. De hiába csalogatták, hiába biztatták, olyan volt, mint a néma.

Na, ki is penderítették az ajtón, hogy a nyaka

majd megszakadott. Utána az aranyabroszt mindelestül, s ím, ahogy felszedi az abroszt, s a vállára veti, elejébe áll egy óriás, s hívja az ezüstszerúre, hogy birkózzanak meg. Sokkal erősebb volt ez az óriás, mint a másik. De erősebb volt a fiú is, mert jót húzott volt a középső üvegből. Egyszer az óriás vágta a fiút az ezüstszerúbe, máskor a fiú az óriást, de csak az lett a vége, hogy az óriás maradott nyakig a szerúben. Akkor aztán kihúzta a kardját a fiú, s lenyisszentette az óriás fejét.

Ment a fiú egyenest a kővé vált királyhoz. Jelentette, hogy mit csinált.

— Jól van, fiam, csak eredj a mátkádhoz, egyetek-igyatok, aludjatok, s holnap reggel jókor megint gyere ide.

Harmadnap a harmadik márványpalotába kellett mennie a fiúnak mert volt ám még egy palota. S voltak ott leányok, százszor, ezerszerte szebbek, mint a második palotában. De a fiú rájuk sem hallgatott. Ezer szerencséje, hogy nem, mert akár táncol, akár eszik, akár iszik velük, mindjárt kővé vált volna ő is.

Hát kidobják innét is a fiút, de úgy, hogy megnyekkent belé. Még jóformán föl sem tápáskodott, elejébe áll a harmadik óriás, s hívja az *aranyszérúre*.

Jól van! Kiment az aranyszérúre, de meg is ölte a harmadik óriást is, éppen úgy, olyan módúlag, mint a másik kettőt.

Megy a kővé vált királyhoz, s mondja ez neki:

— No, édes fiam, három próbát kiállottál emberül, vissza se add a kardomat, legyen a tied. Téged illet meg az, nem engem. Most csak siess a mátkádhoz, mert az eddig halálra sírta magát miattad, holnap reggel aztán gyertek ide mind a ketten.

Csakugyan igaza volt a kővé vált királynak. Szakadt a könny a királykisasszony szeméből, mint a záporosó, azt hitte, hogy soha többet meg nem látja jegybéli mátkáját. De bezzeg volt nagy öröm, mikor jött a boltosfiú. Ettek-ittak, vígan voltak, aztán elaludtak, s reggel szépen a kővé vált királyhoz sétáltak.

Fogadja a király szíves szóval, s mondja a leánynak:

— Na, édes leányom, a te jegybéli mátkád emberül kiállott három próbát, mostan tehozzád is vagyon egy kérésem. Látod-e amottan azt a magas hegyet? Menj fel annak a tetejére, ottan találsz egy *termő aranyvesszőt*, azt húzd ki tövestül, aztán gyere le a hegynek az aljába, ottan látsz egy kőfalat, csapd meg háromszor az aranyvesszővel, harmadik csapásra a *kőfal* megnyílik, s ti mind a ketten szaladjatok be. Se jobbra, se balra ne nézettek, csak fussatok, s addig meg se álljatok, míg a hegy gyomrába nem értek. Ottan van egy mélyeséges mély tömlöc. Ott senyved az én drága fiam, nehéz vásra verve. Háromszor kerüljétek meg a fiamat, aztán ahogy csak győzi a lábatok, szaladjatok visszafelé, mert ha csak egy szempillantásra megtántorodtok, becsapódik az ajtó előttetek, *kővé váltok*, ott maradtok, míg a világ s még két nap. Mikor aztán onnét kiszabadultok, gyertek ide hozzám, s te édes leányom, ezt a *cédrusfát*, mely itten énelőttem vagyon, suhintsd meg háromszor az aranyvesszővel, akkor majd láttok csudát.

Kimegy a királykisasszony a hegy tetejére, kitépi a termő aranyvesszőt, lejön a hegy aljába, megsuhintja a kőfalat, s beszaladnak a mátkájával a nyíláson. S hát amint szaladnak végig, erről is, arról is tündérszép kisasszonyok, deli szép vitézek kiabálnak rájuk, nevükön szólítják, mézesmázos szavakkal csalogatják.

— Ne fussatok, maradjatok, táncoljatok velünk!

De ők szaladtak tovább, sem félre nem néztek, sem meg nem állottak. Aztán mindenféle arany- és ezüstmadarak énekeltek szebbnél szebb nótákat. A királykisasszony meg akart állani, hadd lássa, csudálja, de a mátkája megrántotta s vitte magával. Szaladtak tovább s mindenféle drágaság, gyöngy, gyűrű, fülbevaló s minden, ami leánynak való, tündökölt a földön. Szeretett volna ezekből is felmarkolni a királykisasszony, de a mátkája nem engedte, szaladtak tovább. Aztán

aranynyerges, kardok, gyémántos buzogányok heverték a földön. Ezeket meg a boltosfiú szerette volna felszedni, de a királykisasszony megrántotta, szaladtak tovább.

Na, beértek a hegynek a gyomrába. Hát csakugyan ott ült mélyeséges tömlöc fenekén a kővé vált király fia, égő tűz között. Majd elepedett szegény a szomjúságtól, s nem ihatott egy csepp vizet, pedig csak egy lépésnyire volt tőle a jó forrásvíz. De hiába! A lánc nem eresztette odáig. Kérte a királykisasszonyt s a mátkáját összetett kézzel: adjanak egy csepp vizet neki. S a királykisasszony akart is neki adni, de a mátkája nem engedte, hanem, amint a kővé vált király meghagyta, visszafelé háromszor megkerülték a királyfit. Aztán szaladtak ki a hegyből.

Hiszen éppen jókor jöttek ki. Mindjárt be is csapódott az ajtó utánuk. Még meg is ütötte a fiúnak a sarkát, s lehasította a királykisasszony szoknyájának a szélit. Visszafordulnak, s hát szemük-szájuk tátva maradt a nagy csodálkozástól. Ím, előttük áll a királyfi. Az is kiszabadult a hegynek a gyomrából.

Szépen visszamentek hárman a kővé vált királyhoz. Ott a királykisasszony az arany vesszejével háromszor meglegyintette a cédrusfát. Ím, halljatok csudát, az első legyintésre nagyot sóhajtottak a kővé vált emberek, a másodikra megmozdultak, a harmadikra egészen megelevenedtek, igazi emberekké lettek, s köszöntek nagy hálálkodással a királykisasszonynak, a boltosfiúnak, hogy megszabadították a gonosz tündérek varázsától.

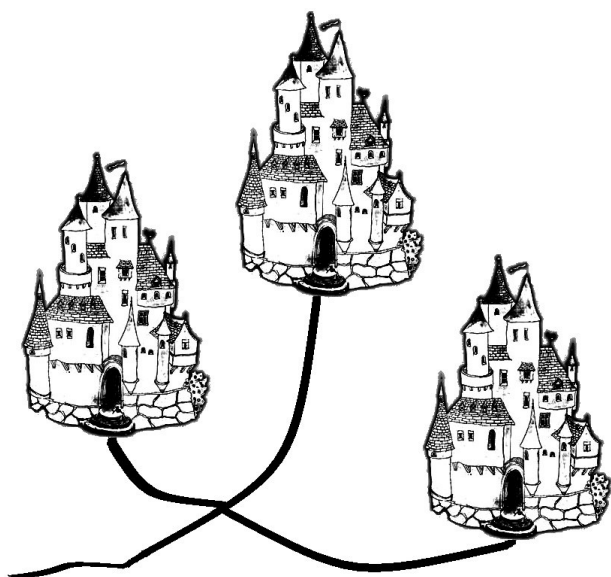
Amikor éppen legjobban örvendeznének, lecsap a levegőégből nagy sebesen egy *fehér galamb*, egyenesen a királykisasszony vállára.

Haj, istenem! Örült a királykisasszony. Az ő drága, kedves galambja volt ez. Csókolgatja, simogatja, borzolgatja a tollát, s ím, a szárnya alatt egy levélkét talált. Jaj, istenem! Mi volt ebben a levélben? Írta benne az édesapja, hogy ha valahol ez a levél megtalálja, tudja meg, hogy tömlöcbe, nehéz rabságba vetették a vejei és a leányai.

Sírva fakadt a királykisasszony, hullott a könnye, mint a záporosó. Mondja, hogy milyen szomorú levelet kapott az édesapjától.

— Ne sírj, édes leányom — mondja a király —, sok nagy jót cselekedtél velem, most majd én segítek rajtad. Eredj, az aranyvessződdel suhintsd

meg a három márványpalotát, aranyalma lesz mind a háromból. Vigyének el magatokkal a három aranyalmát, s az apád országában tegyétek le a legszebb helyen. Ott *háromszor-háromszor suhintsd meg* mind a három almát, s újra márványpalota lesz belőlük. Akkor aztán csináljatok nagy vendégséget, hívjátok meg arra a király leányait s vejeit, az országban ahány herceg, gróf s báró van, s mikor az asztalnál ültök, kérjétek meg tőlük, mit érdemelnek az olyan lányok s olyan vők, kik az apjukat a tömlöc fenekére vetik. A többi legyen a ti dolgotok.

Elmegy a királykisasszony, meglegyinti arany vesszejével a három márványpalotát, lesz belőlük három aranyalma, szépen beledugja a kebelébe. Aztán elbúcsúznak a királytól, a fiától s mindenkitől, beleülnek a bárkába, s elindulnak Zöld ország felé.

Hét nap s hét éjjel úszott a bárka, úgy érkeztek meg Zöld országba. Ott kiválasztottak maguknak egy szép helyet, egymástól jó távol letették a három aranyalmát, háromszor-háromszor meglegyintette aranyvesszejével a királykisasszony, s kerekedett oda olyan három márványpalota, hogy csudájára járt az egész ország. De azt senki lélek nem tudta elgondolni, hogy ki lehet e három márványpalotának a gazdája.

Na, megtudták azt is. Pecsétes levelet küldött a boltosfiú mindenfelé az országba. Vendégségbe hívta a hercegeket s grófokat, de különösen a bátyjait. Hanem az igazi nevét világért nem írta volna be a levélbe, hadd jöjjenek el csak bátran a bátyjai.

Jöttek is azok nagy örömmel, csakhogy kívülből jól szemügyre vehessék azt a három márványpalotát. Megjönnek a vendégek, megtelik az egyik márványpalota, kezdődik a nagy vígasság, van nagy tánc, hejehuja. Egyszerre csak megszólal a boltosfiú:

— Hercegek, grófok, bárók s minden rendű s rangú vitéz urak, azt kérdem tőletek, mit érdemel az a két lány, az a két vő, akik az édesapjukat tömlöc fenekére vetették, nehéz rabságra?

Mind azt felelték egy szívvel-lélekkel:

— Megérdemlik, hogy szörnyű halálnak halálával haljanak meg.

Hej, megijednek a király vejei meg a lányai! Szót sem szólnak, szépen kisompolyognak a palotából. Az ám, csakhogy a palota udvarán fegyveres istrázsák állottak, s visszavitték őket a palotába. Ebből tudták meg a vendégek, hogy kikre célt az a boltosfiú beszéde.

Mindjárt összeültek az országtartó nagy urak, s azt határozták, hogy mind a négyet lófarkára kell kötni, a beretvahídon hétszer meghordozni, akkor a testüket négyfelé vágatni, s szegezzék ki a város kapujára. Hanem azt mondotta a boltosfiú:

— Megérdemelnék mind a négyen ezt a szörnyű halált, de kegyelmezzetek meg az életüknek. Elég, ha a hóhér kiseprűzi őket az országból.

Úgy is lett. Hívták a hóhért, az kiseprűzte az országból a két boltoslegényt s a feleségüket. Akkor aztán felhozták a tömlöc fenekéről az öreg királyt, s folytatták a vendégséget. Hét nap s hét éjjel mindig vigadoztak. Mikor ennek is vége volt, az öreg király a boltosfiúnak adta az országát s egész királyságát. Ő volt ezután a zöld király.

Még ma is él, ha meg nem halt.